E-ISSN : 2181-4341
https://wordlyknowledge.uz
IMPACT FACTOR(SJIF) : 3,934

Volume 3 issue 2 - 2023

Google Scholar ADVANCED SCIENCE INDEX ResearchGate OpenAIRE zenodo doi digital object identifier

DOI 10.5281/zenodo.8000809

Kanada siyosiy partiyalarining jamiyat siyosiy tizimida tutgan o’rni

Uralova Charos G'anisher qizi

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti

Xalqaro munosabatlar fakulteti magistranti

Annotatsiya

Ushbu maqolada siyosiy tizimda hal qiluvchi rol o'ynaydigan Kanada siyosiy partiyalarining jamiyat siyosiy tizimidagi roli ko'rib chiqiladi. Shuningdek, partiya bajaradigan muhim vazifalar haqida so'z boradi va hozirda Kanada siyosiy partiyalari duch kelayotgan muammolar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar

Liberal partiya, Kanada Konservativ partiyasi, Yangi Demokratik partiya (NDP), Kvebeka bloki, Kanada Yashil partiyasi, saylovlar, saylovoldi platformasi, Jamoatlar palatasi, xayriya.

Siyosiy partiyalar Kanada siyosiy tizimida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ular fuqarolarning demokratik jarayonlarda ishtirok etishlari va hukumat siyosatiga ta'sir etishlari mumkin bo'lgan asosiy vositalar bo‘lib, siyosiy g‘oyalar va manfaatlarni ifodalashning asosiy kanallari bo‘lib xizmat qiladi.

Kanadadagi siyosiy partiyalar fuqarolarning ma'lum bir guruhining manfaatlari va qadriyatlarini ifodalashga intiladigan tashkilotlardir. Ular siyosiy platformalarni ishlab chiqish, saylovga nomzodlarni tanlash va saylovchilarni o'z nomzodlarini qo'llab-quvvatlashga safarbar qilish uchun mas'uldirlar. Kanada siyosiy partiyalarining asosiy rollaridan biri siyosiy nomzodlar uchun saylovoldi platformasini taqdim etishdir. Partiyalar saylovda qatnashish uchun nomzodlarni tanlaydi va ko'rsatadi, ularga saylovoldi tashviqotini samarali olib borish uchun zarur bo'lgan resurslar va yordam beradi. Partiyalar, shuningdek, asosiy masalalar bo‘yicha o‘z pozitsiyalarini belgilab beruvchi siyosiy platformalarni ishlab chiqadilar va ular bu platformalardan saylovchilarga murojaat qilish va boshqa partiyalardan ajralib turish uchun foydalanadilar.

Siyosiy partiyalar hukumatni nazorat qilishga intiladigan tashkilotlardir. Odatda buni amalga oshirishni xohlovchi bir nechta guruhlar mavjud bo'lgani uchun siyosiy partiyalarni partiya tizimining bir qismi sifatida ko'rish yaxshidir. Bu tizim siyosiy partiyalarning bir-biri bilan raqobatda qanday harakat qilishini belgilaydi.

2015-yil holatiga ko'ra, Kanadada 23 ta siyosiy partiya ro'yxatga olingan. Beshta asosiy federal partiyalar: Liberal partiya, Kanada Konservativ partiyasi, Yangi Demokratik partiya (NDP), Kvebeka bloki va Kanada Yashil partiyasi.

2021-yilgi saylovda federal parlamentga besh partiyadan vakillar saylangan: hozirda hukumatni tashkil etuvchi Liberal partiya, Rasmiy muxolifat bo‘lgan Konservativ partiya, Yangi Demokratik partiya, Kvebeka bloki va Kanada Yashillar partiyasi.

Kanadadagi siyosiy partiyalarning asosiy rollaridan biri saylovchilarga saylovlarda aniq tanlovni ta'minlashdir. Siyosiy partiyalar alohida siyosiy platformalarni ishlab chiqish va ushbu

platformalarni aks ettiruvchi nomzodlarni tanlash orqali saylovchilarga mamlakat uchun turli qarashlar orasida aniq tanlov taklif qiladilar. Bu demokratik jarayonlarning mazmunli o‘tishi, fuqarolarning mamlakat yo‘nalishi bo‘yicha o‘z fikrini bildirishiga xizmat qilmoqda.

Qonun ijodkorligi jarayonida siyosiy partiyalar ham muhim rol o‘ynaydi. Kanadaning parlament boshqaruv tizimida Jamoatlar palatasida eng ko‘p o‘rinlarni qo‘lga kiritgan partiya hukumatni tuzadi va Bosh vazirni saylaydi. Boshqa partiyalar muxolifatni tuzadi va hukumatni o'z harakatlari uchun javobgarlikka tortadi. Bu tizim hukumat va muxolifat o‘rtasida kuchlar mutanosibligini ta’minlaydi va hukumat o‘z harakatlari uchun javobgar bo‘ladi. Partiyalar, bundan tashqari, qonunchilik jarayonida asosiy rol o'ynaydi, chunki ular qonunlarni qabul qilish yoki rad etish vakolatiga ega hisoblanadilar.

Siyosiy partiyalar hukumat, saylovlar va qonun ijodkorligi jarayonlaridagi rasmiy rolidan tashqari, jamoatchilik fikrini shakllantirish, siyosiy faoliyatda ishtirok etish va davlat siyosatiga ta’sir ko‘rsatishda ham muhim rol o‘ynaydi. Siyosiy partiyalar ommaviy munozaralarda qatnashish va o'z siyosiy pozitsiyalarini himoya qilish orqali jamoatchilik fikrini shakllantirishi va hukumatning siyosiy qarorlariga ta'sir qilishi mumkin. Partiyalar fuqarolarga ko‘ngillilik, pul xayriya qilish yoki tadbirlarda qatnashish orqali siyosatga aralashish imkoniyatini beradi. Ular siyosiy g‘oyalarni ifodalash va davlat siyosatini ishlab chiqish uchun maydon vazifasini ham o‘taydi.

Biroq, Kanadadagi siyosiy partiyalar ham bir qancha qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Asosiy muammolardan biri - qutblanish va bo'linish ehtimoli. Siyosiy partiyalar mafkuraviy jihatdan qat’iylashib, qutblangan bo‘lsa, umumiy til topish va muhim masalalarni birgalikda hal qilish qiyin kechadi.

Yana bir qiyinchilik - korrupsiya va ta'sir o'tkazish potentsiali. Siyosiy partiyalar o'z faoliyatini moliyalashtirish uchun shaxslar va tashkilotlarning xayriyalariga tayanadi va bu xayriyalar siyosiy qarorlarga ta'sir qilish xavfi mavjud.

Ushbu qiyinchiliklarga qaramay, siyosiy partiyalar Kanada siyosiy tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lib qolmoqda. Ular fuqarolarning demokratik jarayonlarda o‘z so‘zini ta’minlaydi, hukumat va muxolifat o‘rtasida kuchlar mutanosibligini ta’minlaydi, jamoatchilik fikrini shakllantirish va hukumat siyosatiga ta’sir o‘tkazishga yordam beradi. Kanada rivojlanishda davom etar va yangi muammolarga duch kelar ekan, siyosiy partiyalar mamlakat siyosiy tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lib qoladi.

Umuman olganda, Kanada siyosiy partiyalari mamlakat siyosiy tizimining muhim tarkibiy qismidir. Ular fuqarolarni siyosiy jarayonda ishtirok etish vositalari bilan ta'minlaydi, siyosat kun tartibini shakllantiradi va hukumat faoliyatida hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Canadian Journal of Political Science. Ottawa, 1998. Vol.32. N. 2. P. 247
2. Harrison T. Of Passionate Intensity: Right-Wing Populism and the Reform Party of Canada. Toronto, 1995
3. Norrie K. R., Owram D., and Emery J. C. H. A History of the Canadian Economy (англ.). — 4th edition. — Nelson Education Limited, 2007.
4. Holmes J. W. (updated by Block N., McIntosh A.). Middle Power (англ.). The Canadian Encyclopedia (22 avgust 2021)
5. https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/party-system